

Коляда Н. М.

професор кафедри соціальної педагогіки, соціальної роботи та історії педагогіки Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

ПЕДАГОГІЧНА ПІДГОТОВКА ОРГАНІЗАТОРІВ ДИТЯЧОГО РУХУ В УКРАЇНІ (20 – 30-ті роки ХХ ст.)

Окремим цікавим аспектом у галузі розвитку дитячого руху є історико-педагогічний досвід підготовки та підвищення кваліфікації його організаторів – від керівників до вожатих.

З-поміж інших важливим напрямом підготовки дитрухівських кадрів стала підготовка майбутніх учителів – студентів педагогічних навчальних закладів до проведення піонерської роботи. Першим кроком у цьому напрямі стало включення до навчального плану факультетів соціального виховання (затверджений ще в 1921 р.) питань з організації дитячого колективу в межах вивчення курсу „Методика соцвиху”. До наступного навчального плану (ухваленого II Всеукраїнською педагогічною конференцією в липні 1923 р. Та затвердженого колегією Головпрофосу 17 листопада 1923 р.) було введено навчальну дисципліну „Дитячий рух та неорганізоване дитинство”. Відповідно до навчального плану, ухваленого III Всеукраїнською педагогічною конференцією в жовтні 1924 р., до педагогічного циклу увійшов курс „Педагогіка колективу, дитячий рух” (3-й рік навчання) [1, с. 46, 53].

У 1924 р. до програм курсової перепідготовки вчителів (одно-двомісячні курси) було включено питання піонерського руху та екскурсії до загонів. Наступним кроком стало введення вже з 1 курсу до програм вищих педагогічних навчальних закладів і педагогічних технікумів спеціального курсу (відповідно до рішення оргбюро ЦК КП(б) від 4 серпня 1924 р.). На виконання означеного рішення в Україні в кінці 1924 р. з ініціативи комсомолу республіки для студентів педагогічних ВНЗ Києва і

Катеринослава було запроваджено нову дисципліну під назвою „Дитячий комуністичний рух” [3, арк. 8].

Вже через рік ЦБ юних піонерів розробило програми і вказівки про вивчення піонерського циклу в педагогічних інститутах і технікумах. Поряд з теоретичною підготовкою з педагогіки дитруху майбутні учителі проходили своєрідну практику в піонерзагонах. Крім цього, з метою обговорення досвіду створювалися постійні спільні семінари студентів і вожатих, під час яких здійснювалося первинне узагальнення піонерської практики.

У 1928 р. до навчального плану педагогічних вузів було введено цикл лекцій з організації піонерської роботи (32 години протягом одного триместру). З початку 30-х років ХХ ст. у зв'язку з різким розширенням мережі позашкільних установ підготовку піонерських кадрів почали здійснювати факультети позашкільної освіти та педагогічні технікуми. Зокрема, 30 вересня 1930 р. було затверджено „Програму викладання дитруху в педтехнікумах УСРР” (резолуція Всеукраїнської наради відділів та факультетів комуністичного дитячого руху педагогічних учбових закладів при Наркомосі УСРР з питання підготовки кадрів комуністичного дитячого руху (1930. В липні 1931 р. прийнято ухвалу збільшити набір на відділення інститутів і технікумів, що готують працівників позашкільних установ (у тому числі організаторів дитячого руху) [4, арк. 36, 72].

У першій половині 30-х років ХХ ст. тривала та постійно удосконалювалася практика підготовки піонерських кадрів на факультетах комуністичного дитячого руху (факультети позашкільного виховання та КДР) в Інститутах народної освіти та педагогічних технікумах, відділах рк. итруху при комуніверситетах. Крім теоретичної підготовки, студенти проходили практичний курс, працюючи в різних дитрухівських та позашкільних закладах, насамперед в літніх оздоровчих таборах. Згодом деякі факультети (зокрема, Харківський факультет КДР) були реорганізовані в Навчальні інститути комуністичного дитячого руху та

позашкільної роботи [5, арк. 2, 21].

Таким чином, основні тенденції удосконалення системи підготовки та підвищення кваліфікації організаторів дитячого руху полягали по-перше, у наданні переваг стаціонарним формам підготовки; по-друге, посиленні педагогічної складової змісту підготовки у зв'язку з тим, що сама професія вожатого все більше почала ототожнюватися з професією вчителя.

Список використаних джерел

1. Зотін М. Педагогічна освіта на Україні. – Х. : Державне видавництво України, 1926. – 56 с.

2. Коляда Н. М. Розвиток дитячого руху в Україні (початок ХХ ст. – середина 30-х років ХХ ст.) : монографія / Н. М. Коляда. – Умань : ПП Жовтий, 2012. – 407 с.

3. Листування з відділами Наркомосу УСРР про організацію курсів для робітників комісій допомоги дітям, керівництво дитячим рухом та асигнування коштів на проведення II-ї Всеукраїнської наради по дитячому руху // Центральний державний архів вищих органів влади та управління України, м. Київ. – Ф. 166, оп. 1, спр. 715, 17 арк.

4. Обіжники Центрального бюро комдитруху про викладання циклу лекцій дитруху в педтехнікумах України та листування з окружними інспектурами народної освіти про роботу організацій юних піонерів, відкриття клубів, організацію майстерень та асигнування коштів // Центрального державного архіву вищих органів влади та управління України, Київ, ф. 166, оп. 1, спр. 8125, 86 арк.

5. Стенограма Всеукраїнської наради при секторі кадрів Наркомосу УСРР в справі підготовки кадрів для системи комуністичного дитячого руху та позашкільних установ і матеріали до цієї наради // Центральний державний архів громадських об'єднань України, м. Київ, ф. 7, оп. 1, спр. 1467, 173 арк.